

22.10.2021

EOAK/6100/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Matti Vartia

MATKASELLIOSASTOLLE SJOITTAMINEN JA TOISEEN VANKILAAN SIIRTÄMINEN MIELENILMAUKSEN SEURAUKSENA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Jokelan vankilan toimintaa osaston 4 vankien mielenilmauksessa päiväjärjestyksestä ja toiminnoista, jonka johdosta vangit eivät olleet 27.7.2020 lähteneet aamupalalle eivätkä ulkoiluun. Kantelijan mukaan apulaisjohtaja tuli selliin noin klo 10.15 ja pyysi häntä tulemaan yleiseen tilaan, jossa seiso i 6–7 vartijaa ringissä. Kantelijan mukaan apulaisjohtaja oli toistanut kolme kertaa kysymyksen miksi hän ei ole ruokalassa syömässä ja johon kantelija oli kertonut syyksi se, että hän oli jo syönyt itse tekemänsä brunssin ja odotti poliklinikalle pääsyä. Kantelijan mukaan hänet oli tämän jälkeen viety ”bunkkeriin” ja sieltä matkaselliin 11 päiväksi, jonka jälkeen hänet oli siirretty turvallisuussyistä Riihimäen vankilaan. Kantelija kertoi olleensa tietoinen osaston vankien järjestämästä yhden päivän mielenilmauksesta, mutta kiistää olleensa asiassa yllyttäjä vaan kertoi päinvastoin varoittaneensa muita vankeja sen seurauksista. Kantelijan mukaan muut osaston vangit selvisivät asiassa säikähdyksellä, mutta pitää omaansa ja erään toisen vangin kohtelua asiassa epäoikeudenmukaisena.

- - -

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin selvitys ja lausunto:

- Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön lausunto 14.9.2021
- Jokelan vankilan ma. johtaja A:n selvitys 10.10.2020 sekä johtaja B:n lisäselvitys 16.6.2021
- Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen selvitys 2.6.2021

Käytettävissäni on ollut myös muun muassa seuraavat asiakirjat:

- yleinen ilmoitus 268/2020/Jov
- ilmoitus 270/2020/Jov

- Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen päätös 3.8.2020

3 RATKAISU

3.1 Matkaselliosastolle sijoittaminen mielenilmauksen seurauksena

3.1.1 Oikeusohjeita

Perustuslain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Perustuslain 13 §:n mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää mielenosoituksia sekä osallistua niihin.

Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksen, joka sisältää vapaudenmenetyksen, määrää tuomioistuin. Muun vapaudenmenetyksen laillisuus voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Tutkintavankeuden tarkoituksesta säädetään tutkintavankeuslain (TVL) 1 luvun 3 §:ssä.

Tutkintavankeuden tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen.

Tutkintavankeuden toimeenpanolle asetettavista vaatimuksista säädetään TVL:n 1 luvun 4 §:ssä.

Tutkintavangin oikeuksia ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavankeudessa pitämisen varmuus ja vankilan järjestyksen säilyminen välttämättä vaativat.

Tutkintavangin kohtelusta säädetään TVL:n 1 luvun 5 §:n 1 momentissa seuraavaa.

Tutkintavankeja on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittaen.

Tutkintavangin sijoittamisesta vankilassa säädetään TVL:n 3 luvun 1 §:n 1 momentissa seuraavaa.

Tutkintavanki on sijoitettava eri vankilaan tai eri osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit. Erilleen sijoittamisesta voidaan kuitenkin poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä vankien, tutkintavankien tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi tai se on muutoin tilapäisesti tarpeen vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. Tutkintavanki voidaan omasta pyynnöstään sijoittaa asumaan myös 2 a §:ssä tarkoitettulle sopimusosastolle. Muutoksenhakutuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalle osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta.

Tutkintavangin ulkoilusta säädetään TVL:n 3 luvun 5 §:ssä.

Tutkintavangille on annettava mahdollisuus ulkoilla vähintään tunti päivässä, jollei tutkintavangin terveydentila taikka vankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy ole esteenä.

Tutkintavangin toimintaan osallistumisesta säädetään TVL:n 4 luvun 1 §:n 1 momentissa seuraavaa.

Tutkintavanki ei ole velvollinen osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Jos tutkintavanki haluaa osallistua toimintaan, siihen on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus.

Tutkintavangin käytöksestä säädetään TVL:n 10 luvun 2 §:ssä.

Tutkintavangin on noudatettava vankilan järjestyssääntöä ja vankilan henkilökunnan antamia kehotuksia ja käskyjä. Tutkintavangin on käyttäydyttävä vankilan henkilökuntaa sekä muita vankeja ja henkilöitä kohtaan asiallisesti.

Järjestysrikkomuksen selvittämisestä säädetään TVL:n 10 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa seuraavaa.

Järjestysrikkomus on selvitettävä viipymättä. Järjestysrikkomuksen tapahduttua on toimitettava puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla.

Asiaan osallisia ja tarpeen mukaan myös muita henkilöitä on kuultava. Tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aiheettomasti saateta epäilyksen alaiseksi.

Tutkintavangin pitämisestä erillään järjestysrikkomuksen selvittämisen aikana säädetään TVL:n 10 luvun 14 §:n 1 momentissa seuraavaa.

Tutkintavangin järjestysrikkomusta selvitettäessä ja päätöstä kurinpitorangeistuksen määräämisestä odottaessa tutkintavanki voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä.

Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle.

Erillään pitämisestä säädetään TVL:n 13 luvun 5 §:n 1 ja 2 momentissa seuraavaa.

Tutkintavanki saadaan pitää erillään muista vangeista, jos se on välttämätöntä:

- 1) sen estämiseksi, että tutkintavanki vakavasti vaarantaa muun henkilön henkeä ja terveyttä;
- 2) ilmeisen karkaamis- tai vapauttamisyriytyksen estämiseksi;
- 3) päihdyttävän aineen jatkuvan käytön tai rikoslain 50 luvun 1–4 §:ssä tarkoitetun huumausainerikoksen estämiseksi; tai
- 4) muun 1–3 kohtaa vastaavan, vankilan järjestystä vakavasti vaarantavan teon estämiseksi.

Erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin erillään pitämisestä välttämättä aiheutuu. Tutkintavankia ja hänen terveydentilaansa on tarkoin seurattava.

Vankeuslain 1 luvun 6 §:ssä säädetään toimivaltuuksien käytön yleisistä periaatteista, jotka koskevat myös tutkintavankeja.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on antanut määräyksen Vankien asuminen ja perushuolto (19/004/2010). Sen mukaan matkasellejä ei lasketa majoituspaikoiksi, eikä niihin saa majoittaa vankeja pysyvästi.

3.1.2 Saatu selvitys

Vankilan ma. johtaja A:n selvityksessä ilmenee, että kantelija oli saapunut Jokelan vankilaan 30.6.2020 ja hänet oli 6.7.2020 lukien sijoitettu asuinosaan 4, joka on aktiivitoimintoihin osallistumattomille sekä muihin vankiloihin siirtoa odottaville vangeille ja tutkintavangeille tarkoitettu asuinosa. Asuinoston päiväjärjestys ja toiminnot ovat osaston luonteen mukaisia.

Tulohaastattelussa 5.7.2020 kantelija oli ilmaissut vartijalle mielenkiintonsa työtoimintaan, kielten opiskeluun ja sopimusosastolle sijoittamiseen. Tulohaastattelun yhteydessä saatujen tietojen perusteella kantelija sijoitettiin asuinosaan 4.

Ennen vankilaan siirtämistä kantelija oli sijoitettuna Vantaan vankilaan ja siellä kantelijan mainitsema asuinosaan 14 eli "herrasmiesosaan". Kyseessä oli avo-osa ja osastolla vangeille järjestetään poikkeuksellisen paljon aktiivitoimintaa ja ohjattua liikuntaa. Edellä mainittu asuinosa ja Jokelan vankilan asuinosaan 4 ovat varsin erilaisia osastoja, eikä asuinosaan 4 ole tarkoituksenmukaista järjestää vastaavia toimintoja. Kantelijan vastustettua siirtoa oli ymmärrettävää, että sopeutuminen Jokelan vankilaan on tuntunut hänestä vaikealta, mutta sopeutumisvaikeudet eivät oikeuta hänen ryhtymistensä kyseisiin toimenpiteisiin.

Ilmoituksen (270/2020/Jov) mukaan maanantaina 27.7.2020 asuinosaan 4 valvontahenkilökunnalta oli saatu tieto, ettei kukaan kyseisen asuinosaan vangeista (yhteensä 11 henkilöä) lähtenyt aamupalalle eikä ulkoiluun. Henkilökunnan saamien tietojen mukaan kyse oli vankien organisoidusta mielenilmauksesta ja syynä tähän oli tyytymättömyys osaston päiväjärjestykseen. Koska organisoidut joukkoesiintymiset useasti aiheuttavat konfliktitilanteita, ja niihin useasti liittyy myös vankien painostus ja uhkailu, asiaan on reagoitu välittömästi. Näin ollen osastolle ovat saapuneet johtaja A:n ja apulaisjohtaja C:n lisäksi rikosseuraamusesimies sekä kolme vartijaa, jotka kävivät tiedustelemassa kaikilta osaston vangeilta asiasta henkilökohtaisesti ja kysyivät mielenilmaukseen osallistumisesta.

Vangit pyydettiin yksitellen ja erikseen selleistään käytävälle ja tiedusteltiin asiasta. Kantelija kertoi kuultaessa, että osaston vangit ovat tyytymättömiä osaston päiväjärjestykseen ja muihin osaston toimintoihin. Kantelija kertoi, että Vantaan vankilaan sijoittamisen aikana hänellä oli asiat paremmin kuin nyt Jokelan vankilaan sijoittamisen aikana. Kantelija kieltäytyi lähtemästä lounaalle ja kertoi jatkavansa mielenilmausta. Näin ollen kyse on ollut kantelijan tietoisesta vallinnasta jatkaa laitosturvallisuutta vaarantavaa toimintaa, eikä kantelussa kuvattua, kantelijan terveydentilaan perustuvasta toiminnasta.

Tässä yhteydessä kantelijalle tarjottiin mahdollisuutta lähteä kohta alkavalle lounaalle vankilan ruokalaan, jotta vanki voisi näin osoittaa, ettei kyse ole mielenilmauksesta. Osa vangeista sanoi, ettei ole nälkä, mutta suostuivat käymään ruokalassa. Osa vangeista oli kuitenkin tästä selkeästi peloissaan, ja suostuivat tähän vasta, kun kuulivat, että suurin osa vangeista oli lähdessä ruokalaan.

Osaston vangeista muut lähtivät lounaalle, mutta kantelijan lisäksi eräs toinen tutkintavanki pysyi päätöksessään jatkaa mielenilmausta.

Näiden kahden vangin vaikutusvalta osaston muiden vankeihin nähden oli ilmeinen, jonka vuoksi ma. johtaja päätyi siirtämään kantelijan yhdessä mainitun toisen tutkintavangin kanssa matkaselliosastolle odottamaan jatkotoimenpiteitä asiassa. Kantelijan mainitsema "bunkkeri" tarkoittaa matkaselliosaston odotustilaa, jossa kantelija on ollut odottamassa toimenpiteitä ajalla 10.20–16.54 eli noin 6 ½ tunnin ajan. Edellä mainittuna aikana vankilassa on selvitetty ilmoituksessa kuvattuja tapahtumia sekä harkittu jatkotoimenpiteitä viimeksi mainittujen tutkintavankien osalta. Kyseisten toimenpiteiden suorittamisen jälkeen kantelija sijoitettiin vankilan matkaselliosastolle kello 16.54.

Vankila oli laittanut 27.7.2020 vireille kantelijan siirtoasian toiseen tutkintavankilaan. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus teki 3.8.2020 päätöksen kantelijan siirtämisestä Riihimäen vankilaan ja päätös on annettu kantelijalle tiedoksi 5.8.2020. Kantelija on siirretty Riihimäen vankilaan 6.8.2020 klo 10.15.

Kantelija on ollut sijoitettuna matkaselliosastolle yhteensä noin kymmenen vuorokautta. Tätä on pidettävä ehdottomasti liian pitkänä aikana matkasellin kaltaisissa olosuhteissa. Vankilan olisi pitänyt huomattavasti paremmin seurata kantelijaa koskevan siirtoasian etenemistä ja huolehtia siitä, että kantelijan siirto toiseen vankilaan tapahtuu mahdollisimman pian arviointikeskuksen johtajan päätöksen saapumisen jälkeen. Vastaaviin asioihin vankilassa tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota jatkossa.

Kantelijan sijoittaminen matkaselliosaston odotustilaan on verrattavissa TVL:n 10 luvun 14 §:ssä mainittuun tutkintavangin pitämiseen erillään epäillyn järjestysrikkomuksen selvittämisen aikana. Vaikka kantelija on ollut osallisena organisoituun joukkoesiintymiseen, johon on liittynyt myös muiden kyseiselle asuinosaastolle sijoitettujen vankien painostusta, tapauksessa ei kuitenkaan ole nähty perusteita kantelijan erillään pitämiseksi TVL:n 13 luvun 5 §:n nojalla. Toisaalta ja koska alun perin kantelija on ollut sijoitettuna asuinosaastolle 4, johon nimenomaisesti sijoitetaan muihin vankiloihin siirtoa odottavia vankeja, ja ottaen huomioon jäljellä olevien vankilan asuinosaastojen profiilit, kyseisten asuinosaastojen tapahtumahetken käyttöasteet ja käyttötarkoitukset, vaihtoehtoja matkaselliin sijoittamiseksi nyt esillä olevassa tapauksessa ei ole ollut. Vankilan mahdollisuudet nopeuttaa kantelijan siirtämistä koskevaa päätöksentekoprosessia ovat olleet rajallisia.

Vankilan johtaja B:n lisäselvityksessä todetaan, että kantelijan matkaselliosastolle sijoittamisen osalta vankilassa on menetelty virheellisesti. Kantelijan olosuhteet matkaselliosastolla ovat vastanneet lähinnä turvaamis- tai kurinpitotoimien kohteena olevan vangin olosuhteita ilman, että tälle on esitetty tutkintavankeuslaissa edellytettyä perustetta.

Päätöksentekijä ei ole nähnyt asiassa perusteita kantelijan erillään pitämislle TVL:n 13 luvun 5 §:n säännösten perusteella ja näin ollen vankilan toimesta ei ole esitetty laillista perustetta rajoittaa hänen oikeuksiaan siten kuin kantelijan matkaselliin sijoittamisen aikana käytännössä tapahtui.

Kantelijan toiminnassa on ollut kyse tahallisesta ja suunnitellusta mielenilmauksen organisoinnista, johon on liittynyt muiden tutkintavankien painostus ja uhkailu ja jonka vuoksi heikommassa asemassa olevat tutkintavangit eivät uskaltaneet lähteä syömään, vaikka heillä on ollut nälkä. Sinänsä tutkintavanki ei ole velvollinen osallistumaan vankilan järjestämään toimintaan ja myös osallistuminen TVL:n 3 luvussa tarkoitettuihin ulkoiluihin ja ruokailuihin on vapaaehtoista. Nyt esillä olevassa tapauksessa osa tutkintavangeista oli kuitenkin selkeästi peloissaan kantelijan toiminnan vuoksi, joten asiaan on vankilan toimesta reagoitu välittömästi edellä kuvatulla tavalla. Vankilan toiminnan tarkoituksena on nimenomaisesti ollut muiden tutkintavankien turvallisen ja häiriöttömän tutkintavankeuden takaaminen. Tapauksessa ei valitettavasti ole ollut vaihtoehtoa kantelijan matkaselliin sijoittamiselle.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö toteaa, että tutkintavanki voidaan pitää erillään vain niillä perusteilla, joista laissa on nimenomaisesti säädetty. Tutkintavangin oikeuksia voidaan muutenkin rajoittaa vaan niissä tilanteissa, joissa laissa on sille nimenomaiset perusteet. Matkaselliosaston olosuhteet eivät vastaa sitä, miten tutkintavangilla on oikeus tulla kohdelluksi. Asiassa ei ole nähty perusteita pitää kantelijaa erillään TVL:n 13 luvun 5 §:n perusteella eikä kantelijan käyttäytymistä ja mahdollista muiden vankien uhkailua tai painostamista ole tutkittu järjestysrikkomuksena. Kuten vankilan selvityksessä todetaan, asiassa ei ole esitetty mitään laissa säädettyä perustetta rajoittaa kantelijan oikeuksia siten kuin matkasellissä asuessa käytännössä tapahtuu. Keskushallintoyksikkö yhtyy vankilan selvityksessä toteamaan siitä, että vankila on asiassa toiminut virheellisesti ja saattaa käsityksensä vankilan tietoon. Keskushallintoyksiköllä ei kuitenkaan ole syytä epäillä, etteikö tilanne kantelijan sijoittelun osalta ole ollut haastava vankilan selvityksessä mainitulla tavalla.

Keskushallintoyksikkö yhtyy vankilan selvityksessään toteamaan siitä, että kantelijan sijoittamista matkaselliosastolle noin kymmenen vuorokauden ajan on pidettävä ehdottomasti liian pitkänä aikana matkasellin kaltaisissa olosuhteissa. Vankilan olisi pitänyt paremmin seurata kantelijaa koskevan siirtoasian etenemistä ja huolehtia siitä, että kantelijan siirto toiseen vankilaan tapahtuu mahdollisimman nopeasti päätöksen saapumisen jälkeen.

3.1.3 Kannanotto

Vankila on vastuussa siitä, että tutkintavankeuden toimeenpano tapahtuu turvallisesti, ja vankilalla on velvollisuus puuttua vankien toisiinsa kohdistamaan painostukseen ja uhkaan. Selvityksen mukaan organisoidut joukkoesiintymiset aiheuttavat konfliktitilanteita ja niihin useasti liittyy vankien painostus ja uhkailu. Pidänkin vankilan toimintaa hyvänä ja perusteltuna siinä, että vankilassa on välittömästi ryhdytty selvittämään, mistä osaston vankien mielenilmauksessa on kyse sekä ryhdytty toimenpiteisiin sen lopettamiseksi. Ennen toimintatavan valitsemista vankilassa on kuitenkin varmistuttava siitä, että kyseinen toimintatapa on lainmukainen ja oikeasuhtainen.

Vankilassa oli valittu mielenilmauksen lopettamisessa toimintatavaksi se, että osaston vangit otettiin yksitellen käytävälle ja heille tarjottiin mahdollisuutta lähteä lounaalle ruokalaan ja näin osoittaa, ettei kyse ole mielenilmauksesta. Koska kantelija oli kieltäytynyt lähtemästä lounaalle, hänet oli välittömästi siirretty matkaselliosastolle, josta hänet oli kymmenen vuorokauden jälkeen siirretty toiseen vankilaan.

Kantelusta ja saadusta selvityksestä ilmenee, että kantelija oli täyttämässä juuri 70 vuotta, hän oli ensimmäistä kertaa vankilassa ja alioikeudessa hänet oli tuomittu törkeästä huumausainerikoksesta. Kantelijalle tehdystä tulohaastattelusta ja muusta saadusta selvityksestä ei ilmene, että hänellä olisi ollut yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai että hän olisi rikollinen vaikuttaja.

Pidän vankilan tapauksessa valitsemaa toimintatapaa mielenilmauksen lopettamisessa ja kantelijan kohtelussa ongelmallisena.

Vankilan toimintatavan ja sen perusteiden arviointia

Tutkintavankeus ei poista henkilön oikeutta perustuslaissa turvattuun mielipiteen vapauteen ja sen ilmaisuun. Tutkintavangilla ei ole velvollisuutta mennä myöskään ruokalaan syömään ja hän voi halutessaan itse huolehtia omista ruokailuistaan. Tutkintavangeilla on oikeus päivittäiseen ulkoiluun, mutta heillä ei ole velvollisuutta osallistua siihen. Tutkintavangilla ei ole myöskään osallistumisvelvollisuutta vankilan järjestämiin toimintoihin toisin kuin vankeusvangeilla. On selvää, että pelkästään yksittäinen ruokailuun lähtemisestä kieltäytyminen ei saa aiheuttaa tutkintavangille kielteisiä seuraamuksia. Tästä ei nyt saamani selvityksen mukaan olekaan kyse, vaan siitä, että kantelijan käytöstä oli tulkittu osana vankilassa turvallisuusuhkan aiheuttavaa laajempaa arviointia, liittyen tyytymättömyyteen osaston päiväjärjestykseen. Kantelijan matkaselliosastolle sijoittamista ja myös siirtoesitystä toiseen vankilaan on perusteltu mielenilmauksen suunnittelulla ja organisoinnilla, johon on liittynyt muiden tutkintavankien uhkailua ja painostusta.

Tutkintavangin on TVL:n mukaan noudatettava henkilökunnan antamia kehotuksia ja käskyjä, mutta järjestysrikkomus on ainoastaan sellaisen kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen, jonka virkamies on antanut toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Vankila ei ole katsonut kantelijan syyllistyneen järjestysrikkomukseen, kun hän ei ole noudattanut kyseistä kehotusta. Kantelijasta tehtyä ilmoitusta (270/2020/Jov) ei ole myöskään tehty epäillyn järjestysrikkomuksesta perusteella vaan muu tapahtuma -ilmoituksena.

Mikäli kantelijan epäillään syyllistyneen muiden tutkintavankien uhkailuun ja panostamiseen, niin kyse on tällöin järjestysrikkomuksesta, joka taas edellyttää tapahtumien asianmukaista selvittämistä. Selvityksestä ei ilmene, että tapauksessa olisi asianmukaisesti selvitetty tapahtumia ja kantelijan toimintaa tapauksessa ainakaan siten, kuten TVL:n 10 luvun 9 §:ssä edellytetään järjestysrikkomusten yhteydessä tehtävän. Kantelijalle ei ole määrätty kurinpitorangeaistusta, mutta vaikuttaa siltä, että tapahtumaa ei ole otettu myöskään kunnolla edes selvitettäväksi mahdollisena järjestysrikkomuksena. Vankilan selvityksen mukaan kantelijan sijoittaminen matkaselliin on verrattavissa TVL:n 10 luvun 14 §:n mukaiseen tutkintavangin erillään pitämiseen epäillyn järjestysrikkomuksen selvittämisen aikana. Saadusta selvityksestä ei kuitenkaan ilmene, että vankilassa olisi tehty myöskään TVL:n 10 luvun 14 §:n mukaista päätöstä kantelijan erillään pitämisestä.

TVL:n 13 luvun 5 §:ssä myös säännökset tutkintavangin erillään pitämisestä muista vangeista, jos hän vakavasti vaarantaa muiden henkeä ja terveyttä. Vankila ei ole katsonut tämänkään säännöksen edellytysten täytyneen.

Tutkintavangeilla on mahdollisuus ostaa ruokaa laitosmyymälästä ja valmistaa itse omat ruokansa, kuten kantelija kertoi itsekin tehneensä kyseisenä aamupäivänä. Kantelijan mukaan kyse olisi ollut yhden päivän mielenilmauksesta. Vaikka vankilan huoli osaston vankien mahdollisuudesta riittävän ruuan saamiseen on sinällään ymmärrettävä, käsitykseni mukaan kyseisellä asialla ei voida kuitenkaan perustella vankilan kantelijaan kohdistamia toimenpiteitä.

Matkaselliosastolle sijoittaminen

Jokelan vankilan matkaselliosaston olosuhteet eivät millään tavalla vastaa normaalin asuinosaaston olosuhteita vaan lähinnä turvaamis- ja kurinpitotoimien kohteena olevien tutkintavankien olosuhteita. Katson vankilan menetelleen virheellisesti siinä, että kantelija oli tapauksessa sijoitettu asumaan matkaselliosastolle. Kuten vankilan selvityksestä ja keskushallintoyksikön lausunnosta ilmenee, tapauksessa ei ole ollut laillista perustetta kantelijan matkaselliin sijoittamiseen.

Vankilan toiminnan moitittavuutta lisää kantelijan matkaselliin sijoittamisen pitkä aika. Kantelija oli sijoitettuna matkaselliosastolle kymmenen vuorokautta. Kantelija siirrettiin Riihimäen vankilaan myös vasta kolme päivää arviointikeskuksen päätöksen jälkeen. Yhdyn keskushallintoyksikön toteamaan siitä, että vankilan olisi pitänyt myös paremmin seurata kantelijaa koskevan siirtoasian etenemistä ja huolehtia siitä, että kantelijan siirto toiseen vankilaan tapahtuu mahdollisimman nopeasti päätöksen saapumisen jälkeen.

Vankilan toimintaan tapauksessa on liittynyt myös siirtoesityksen tekeminen toiseen vankilaan. Kuten jäljempänä ilmenee kohdassa 3.2.3, vankilan toiminnan ongelmallisuutta lisää se, että tutkintavankeuslain siirtämistä koskevat säännökset eivät lähtökohtaisesti mahdollista tutkintavangin siirtämistä toiseen vankilaan kantelijasta tapauksessa esitetyillä perusteilla.

Matkaselliosastolle sijoittamisen vaihtoehdot

Tutkintavankien osastolle sijoittamisessa on otettava huomioon heidän turvallisuutensa sekä vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Säännökset antavat vankilalle varsin paljon harkintavaltaa myös tutkintavankien osastosijoituksista päätettäessä. Tämä koskee erityisesti muutoksenhakutuomioistuimen päätöksiä odottavia tutkintavankeja, joilla ei ole yhteydenpitorajoituksia, kuten kantelijaa.

Käsitykseni mukaan yleinen toimintatapa vankiloissa on ensisijaisesti siirtää vanki toiselle asuinosaostolle, mikäli hänen katsotaan aiheuttavan turvallisuusuhkaa osaston muille vangeille. Kuten edellä todetusta ilmenee, tapauksessa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka olisivat mahdollistaneet kantelijan eristysosaostolle sijoittamisen.

Selvityksen mukaan vankilalla ei ole ollut tapauksessa mahdollisuutta kantelijan asuttamiseen toisella asuinosaostolle ja ainoa vaihtoehto on ollut hänen sijoittamisensa matkaselliin. Vankilan järjestyssäännön mukaan vankilassa oli kantelijan asuinosaoston 4 lisäksi myös kolme muuta asuinosaosta: asuinosaosto 1: sopimusaostosto, asuinosaosto 2: pakkokeinolaan nojalla erillään pidettävät tutkintavangit, omasta pyynnöstään erillään olevien ryhmä ja asuinosaosto 3: toimintoihin osallistuvat taikka toimintapaikkaa odottavat vangit ja tutkintavangit. Todettakoon, että tulohaastattelun tehnyt virkamies oli 5.7.2020 esittänyt, että kantelija olisi sijoitettu sopimusaostostolle joko asuinosaoston 3 tai 4 kautta.

Saadussa selvityksessä ei ole kovin yksityiskohtaisesti selvitetty sitä, miksi kantelijaa ei ole tilanteessa voitu sijoittaa mihinkään muista asuinosaostoista matkaselliosastosta sijaan. Olisin voinut hyvin ymmärtää sen, että kantelija olisi tapauksessa siirretty asuinosaostolta 4 toiselle asuinosaostolle.

Selvityksessä on muita vaihtoehtoja selvitetty ja käsitelty varsin yleisellä tasolla ja siinä on vedottu siihen, että niiden profiilit tai käyttötarkoitukset eivät olisi sopineet kantelijan sijoittamiseen sinne. Voin ymmärtää kantelijan matkaselliosastolle sijoittamisen lähtökohtaisesti ainoastaan silloin, jos muut asuinosaat ovat olleet täynnä ja kantelijaa ei sen takia ole voitu sijoittaa niihin.

Voin yhtyä keskushallintoyksikön toteamaan siitä, ettei ole syytä epäillä, etteikö tilanne kantelijan sijoittelun osalta vankilassa ole ollut haastava vankilan selvityksessä mainitulla tavalla. Käytännössä voi tulla vastaan tilanteita, joissa vankilalla ei ole mahdollisuutta toimia asiassa toisin, vaikka säännökset eivät varsinaisesti mahdollistaisikaan kyseistä toimintatapaa. Saadun selvityksen perusteella en ole kuitenkaan vakuuttunut siitä, etteikö vankilalla olisi kantelijan tapauksessa ollut mahdollista valita toista toimintatapaa ja sijoittaa kantelija matkasellin sijaan toiselle asuinosaatolle ainakin siihen saakka, kunnes arviointikeskus on ratkaissut vankilan kantelijasta tekemän siirtoesityksen.

3.2 Siirtäminen toiseen vankilaan

3.2.1 Oikeusohjeita

Tutkintavangin siirtämisestä säädetään TVL:n 3 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentissa seuraavaa.

Tutkintavanki voidaan siirtää toiseen vankilaan, jos siihen on perusteltu syy ja voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin.

Tutkintavanki tulee siirtää toiseen vankilaan, jos tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuus, vankilan käyttöaste tai muu vastaava syy sitä edellyttää. Vankilan käyttöasteen tasoittamiseksi tutkintavanki voidaan siirtää vain painavista syistä.

Tutkintavankeuslain 3 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty johtajan sijaisena toimiva virkamies. Jos tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen.

3.2.2 Saatu selvitys

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen selvityksen mukaan Jokelan vankila on esittänyt kantelija siirtoa toiseen tutkintavankilaan perusteena vankilaturvallisuus ja vankilan järjestyksen ylläpitäminen (TVL 3:6.2). Kantelija on siirretty vankilaturvallisuuden ja vankilan järjestyksen ylläpitämisen perusteella Riihimäen vankilaan arviointikeskuksen johtajan päätöksellä 3.8.2020.

Arviointikeskus on päätöksessään nojannut Jokelan vankilan lausuntoihin ja vankitietojärjestelmän kirjauksiin tapahtumien kulusta, ja katsonut siirrolle olevan perustellun syyn laitoksen turvallisuuden takaamiseksi TVL:n 3 luvun 6 §:n 2 momentin perusteella. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus on antanut luvan sijoittaa kantelija Riihimäen vankilaan. Koska tutkintavangin siirtäminen edellyttää toisen rikosseuraamusalueen lupaa siirrolle, ei Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus ole voinut TVL:n 3 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella sijoittaa kantelijaa Vantaan vankilaan ilman Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen suostumusta.

Jokelan vankilan johtajan lisäselvityksessä todetaan, että kantelijan toiminta on nimenomaisesti aiheuttanut konkreettista vaaraa muiden kantelijan kanssa samalle asuinosa-astolle sijoitettujen tutkintavankien voinnille ja tätä kautta myös viimeksi mainittujen tutkintavankien turvallisuudelle, jonka takia vankila on päätynt esittämään kantelijan siirtoa toiseen tutkintavankilana toimivaan vankilaan. Selvityksen mukaan vankila olisi kuitenkin voinut perustella omia näkemyksiään huomattavasti selkeämmin siirtoasian vireille tulon yhteydessä.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön käsityksen mukaan TVL:n 3 luvun 6 §:n 2 momentissa asetetuista perusteista kantelijan siirrolle on voinut tulla kyseeseen lähinnä se, että jonkun muun henkilön turvallisuus on edellyttänyt siirtoa. Myös vankilan antamassa lisäselvityksessä todetaan, että kantelijan toiminta on aiheuttanut konkreettista vaaraa muiden samalle asuinosa-astolle sijoitettujen tutkintavankien voinnille ja tätä kautta heidän turvallisuudelleen, jonka vuoksi kantelijan siirtoa on päädytty esittämään.

Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan kantelijan mielenilmaisuun osallistumista tai sen organisoimista ei sellaisenaan voida pitää vakavana muiden henkilöiden turvallisuuden kannalta. Sittemmin tähän kanteluasiaan annetun vankilan selvityksen perusteella kantelijan on kuitenkin katsottu painostaneen ja uhkailleen muita asuinosa-aston tutkintavankeja osallistumaan mielenilmaukseen. Lisäksi on katsottu osan olleen peloissaan kantelijan toiminnan vuoksi. Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei ole selvää, miten tämä painostus ja uhkailu on ilmennyt, eikä asiassa ole selvitetty, että kantelija olisi esimerkiksi käyttänyt väkivaltaa tai uhannut väkivallalla toista asuinosa-aston vankia. Asiaa ei ole vankilassa selvitetty järjestyksellisenä.

Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan vankilan selvityksessään viittaama muiden tutkintavankien voinnille aiheutettu vaara ei ole sellainen uhka muun henkilön turvallisuudelle, jota TVL:n 3 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan on siten tulkinannvaraista, onko kantelijan siirtämiselle ollut lainkohdassa tarkoitettu peruste.

TVL:n 3 luvun 6 §:n 1 momentin perusteella tutkintavanki voidaan siirtää toiseen vankilaan, jos siihen on perusteltu syy ja voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin. Apulaisoikeusasiamies (AOA) Pölönen on ratkaisussaan (EOAK/2154/2020) katsonut, että tutkintavangin toiseen vankilaan siirtämisen edellytyksenä ei tällöin voida pitää sitä, että tutkintavangin tulee antaa siirrolle suostumuksensa eli siirto on mahdollista toteuttaa vastoin tutkintavangin tahtoa. Siten myös tässä tapauksessa, jossa kantelija on vastustanut siirtoaan Riihimäen vankilaan, kantelijan siirto on voinut perustua pykälän 1 momenttiin, mikäli siihen on ollut säännöksessä tarkoitettu perusteltu syy.

Edellä mainitussa ratkaisussa on todettu lisäksi, että säännös on muotoilultaan sellainen, että se antaa arviointikeskukselle varsin paljon harkintavaltaa päättäessään tutkintavangin toiseen vankilaan siirtämisestä. Lain esitöissä ei ole otettu tarkemmin kantaa siihen, millaisia tällaiset perustellut syyt voisivat olla. Vaikka säännös antaa päätöksentekijälle varsin laajalti harkintavaltaa, tämä harkintavalta ei ole kuitenkaan rajoittamaton vaan siirtämisestä koskevalle päätökselle on oltava asianmukaiset ja riittävät perusteet. Ratkaisussa on esimerkiksi pidetty sinällään mahdollisena, että tietyissä tapauksissa tilanne voi vankilassa "tulehtua" niin pahasti tutkintavangin ja henkilökunnan välillä tai vankien välillä, että tutkintavangin toiseen vankilaan siirtäminen on perusteltua. Tämänkin kaltaisissa ongelmissa lähtökohtana tulee olla, että ratkaisu pyritään ensin löytämään keskustelemalla. Vankiloilla on käytössä kurinpitojärjestelmä, jolla voidaan puuttua vangin epäasialliseen käytökseen. Ratkaisun mukaan on myös selvää, että vangin siirtämisestä ei saa käyttää kurinpidollisena seurauksena epäasiallisen käytöksen takia.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella kantelija on kertonut olevansa tyytymätön osaston päiväjärjestykseen ja jatkavansa mielenilmausta. Kantelijan siirtoesitys on tehty varsin nopeasti tapahtuman jälkeen. Päätöstä on perusteltu vankilaturvallisuudella ja vankilan järjestyksellä sekä vankilan siirtoesityksessä esittämän mukaisesti erityisesti sillä, että siirrolla vältetään mahdolliset konfliktitilanteet tulevaisuudessa. Kantelijaa on kuultu mielenilmauksen johdosta, mutta käytettävissä olevien tietojen perusteella ei ole selvää, miten asiaa on kantelijan kanssa yritetty ratkaista. Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan tilanne vankilassa ei vielä tapahtumahetkellä ole kantelijan, vankilan tai muiden vankien välillä ollut esimerkiksi AOA:n ratkaisussaan viittaaman kaltainen. Ei kuitenkaan ole poissuljettua, että kantelijan jatkaessa mielenilmaukseen liittyvää muiden asuinosaaston vankien painostusta, tilanne vankilassa olisi voinut tulehtua.

Tutkintavangin siirtämisen edellytyksenä on perustellun syyn täyttymisen lisäksi se, että voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteeseen.

AOA on edellä mainitussa ratkaisussaan todennut, että vankilan olosuhteisiin sopeutumisen todennäköisyyden kannalta on merkitystä sillä, tapahtuuko siirto vastoin tutkintavangin tahtoa vai ymmärtääkö ja hyväksyykö hän siirron perusteet. Kantelija on vastustanut siirtoaan Riihimäelle, mutta on ollut halukas siirtymään Vantaan vankilaan. Kantelijan siirtoon johtaneet tapahtumat liittyvät nimenomaisesti siihen, että kantelija on ollut tyytymätön olosuhteisiinsa Jokelan vankilassa.

Edellä todetun perusteella on jossain määrin tulkinnanvaraista, onko tapauksessa ollut riittäviä perusteita kantelijan siirtämiselle myöskään TVL:n 3 luvun 6 §:n 1 momentin perusteella. Ottaen huomioon säännöksen muotoilu ja siihen sisältyvä laaja harkintavalta, keskushallintoyksikön käsityksen mukaan arviointikeskuksen ei kuitenkaan voida katsoa ylittäneensä asiassa harkintavaltaansa.

3.2.3 Kannanotto

TVL:n 3 luvun 6 §:ssä 2 momentissa säädetään tutkintavangin siirtämisestä toiseen vankilaan niissä tilanteissa, jolloin päätöksentekijällä ei ole vaihtoehtoa asiassa ja jolloin tutkintavanki on siirrettävä vastoin tahtoaankin toiseen vankilaan säännöksen edellytysten täytyessä. Pykälän 1 momentissa säädetään taas tutkintavangin siirtämisestä toiseen vankilaan silloin, kun siirrolle on perusteltu syy ja voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vangin olosuhteisiin. Siirtäminen voi tällöin tapahtua joko vankilan tai vangin esityksestä.

Käsitykseni mukaan arviointikeskuksen johtajan päätöksestä, esittelijän päätösesityksestä ja arviointikeskuksen selvityksestä ilmenee selvästi, että kantelijan siirtämistä on perusteltu vankilaturvallisuudella ja vankilan järjestyksen ylläpitämisellä ja että siirtämistä koskeva päätös on perustunut nimenomaan TVL:n 3 luvun 6 §:n 2 momenttiin. Myös vankilan siirtoesitys on tehty samoilla perusteilla. Arvioin tämän johdosta erityisesti kantelijan siirtämisen edellytysten täyttymistä pykälän 2 momentissa asetettujen edellytysten kannalta.

Arviointikeskuksen päätöksessä on sovellettua lainsäädäntöä koskevassa kohdassa viitattu ainoastaan TVL:n 3 luvun 6 §:än kokonaisuudessaan, eikä siinä ole erikseen merkitty, onko päätökseen sovellettu pykälän 1 vai 2 momenttia. Käsitykseni mukaan tämä on ollut yleinen käytäntö ja ongelma muidenkin arviointikeskusten päätöksissä. Koska keskushallintoyksikkö on lausunnossaan jo kiinnittänyt arviointikeskuksen huomiota asiaan, en katso asian antavan minulle tässä yhteydessä aiheutta enempään.

Siirtämisen edellytysten arviointi tutkintavankeuslain 3 luvun 6 §:n 2 momentin perusteella

TVL:n 3 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan tutkintavanki **tulee** siirtää toiseen vankilaan silloin, jos tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuus, vankilan käyttöaste tai muu vastaava syy sitä edellyttää. Arviointikeskuksella on kyseisten siirtämisen edellytysten täytyessä velvollisuus tutkintavangin siirtämiseen toiseen vankilaan. Tältä kannalta vaikuttaa perustellulta, että tutkintavangin siirtämisestä edellyttäviltä tilanteilta voidaan edellyttää tiettyä vakavuutta ja painavuutta, eikä tutkintavankia voida siirtää toiseen vankilaan kevyillä tai vähäisillä perusteilla. Arviointikeskuksen mahdollisuudet päättää tutkintavangin siirtämisestä toiseen vankilaan säännöksen perusteella eivät ole kovin laajat verrattuna erityisesti siihen, miten asiasta on vankeuslaissa säädetty vankeusvankien kohdalla.

Arviointikeskuksen päätöksessä kantelijan siirtämistä Riihimäen vankilaan on perusteltu vankilaturvallisuuden ja vankilan järjestyksen ylläpitämisellä. Tätä on taas perusteltu kantelijan osallisuudella vankien mielenilmaukseen, kieltäytymisellä lähtemästä lounaalle sekä ilmaistulla aikomuksella jatkaa mielenilmausta ja tyytymättömyydellä osaston päiväjärjestykseen ja toimintoihin. Päätöksessä on vedottu Jokelan vankilan puoltoon, joka on perustunut siihen, että sen myötä voidaan välttää mahdolliset konfliktitilanteet ja muiden vankien painostus.

Toisin kuin on vankeuslaissa vankeusvankien kohdalla, niin tutkintavankeuslain siirtoperusteissa ei ole säännöstä siitä, että tutkintavanki voidaan siirtää toiseen vankilaan hänen vankilan järjestykselle tai täytöntöönpanon turvallisuudelle aiheuttamansa yleisemmän vaaran perusteella. Käsitykseni mukaan TVL:ssa siirtämiselle asetetuista perusteista voisi tapauksessa siten tulla kyseeseen lähinnä se, että jonkin muun henkilön turvallisuus on edellyttänyt kantelijan siirtämistä toiseen vankilaan.

Kuten keskushallintoyksikön lausunnossa katsotaan, kantelijan mielenilmaisuun osallistumista tai sen organisoimista ei sellaisenaan voida pitää vakavana muiden henkilöiden turvallisuuden kannalta. Vankilan toimittamassa lisäselvityksessä kantelijan on katsottu painostaneen ja uhkailleen muita asuinostaston tutkintavankeja osallistumaan mielenilmaukseen ja lisäksi osan heistä olleen peloissaan kantelijan toiminnan vuoksi. Keskushallintoyksikkö katsoi, että käytettävissä olevien tietojen perusteella ei ole selvää, miten tämä painostus ja uhkailu on ilmennyt, eikä asiassa ole selvitetty että, kantelija olisi esimerkiksi käyttänyt väkivaltaa tai uhannut väkivallalla toista asuinostaston vankia. Keskushallintoyksikön käsityksen mukaan vankilan selvityksessään viittaama muiden tutkintavankien voinnille aiheutettu vaara ei ole sellainen uhka muun henkilön turvallisuudelle, jota TVL:n 13 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Voin yhtyä keskushallintoyksion edellä toteamaan. Arviointikeskuksen päätös ja vankilan esitys perustuivat lähinnä siihen, että sillä pyrittiin ennakolta välttämään mahdollisesti syntyvät konfliktitilanteet ja muiden vankien painostus. Käsitykseni mukaan arviointikeskuksen päätöksessä tai saadusta selvityksestä ei ilmene, että kantelijan toiminta olisi aiheuttanut konkreettista vaaraa osaston tietyn vangin tai vankien turvallisuudelle.

Edellä todetun perusteella katson, että tapauksessa ei ole esitetty sellaisia perusteita, että kantelija olisi niiden takia täytynyt siirtää Jokelan vankilasta toiseen vankilaan TVL:n 3 luvun 6 §:ssä 2 momentin perusteella.

Siirtämisen edellytysten arviointi tutkintavankeuslain 3 luvun 6 §:n 1 momentin perusteella

TVL 3 luvun 6 §:n 1 momentin säännös on muotoilultaan sellainen, että se antaa arviointikeskukselle varsin paljon harkintavaltaa päättäessään tutkintavangin toiseen vankilaan siirtämisestä. Lain esitöissä ei ole otettu tarkemmin kantaa siihen, millaisia tällaiset perustellut syyt siirtämiselle voisivat olla. Vaikka säännös antaa päätöksentekijälle varsin laajalti harkintavaltaa, tämäkään harkintavalta ei ole rajoittamaton. Vaikka tutkintavangin suostumus siirrolle ei olekaan sen edellytys, on selvää, että hänen mielipiteelleen on annettava asianmukainen merkitys päätösharkinnassa.

Keskushallintoyksikön lausunnosta ilmenee päätöksessä (EOAK/2154/2020) esittämäni perusteet sille, milloin tutkintavanki **voidaan** siirtää toiseen tutkintavankilaan pykälän 1 momentin perusteella. Tältä osin viittaa lausunnossa asiasta todettuun ja totean lisäksi seuraavaa.

Pidän mahdollisena sitä, että tietyissä tapauksissa tilanne voi vankilassa ”tulehtua” niin pahasti tutkintavangin ja henkilökunnan välillä tai vankien välillä, että tutkintavangin toiseen vankilaan siirtäminen on perusteltua. Totesin myös, että tämänkin kaltaisissa ongelmissa lähtökohtana tulisi nähdäkseni olla, että ratkaisu ensin pyritään löytämään keskustelemalla. Vaikuttaa siltä, että vankilassa ei ole ensiksi yritetty selvittää ja ratkaista asiaa keskustelemalla kantelijan ja osaston muiden vankien kanssa vaan tilanteessa on melko välittömästi valittu toisenlainen toimintatapa. Saadusta selvityksestä ei ilmene, että kantelijan suhteissa ja käyttäytymisessä henkilökuntaan tai muihin vankeihin olisi ainakaan aiemmin ollut ongelmia.

Voin yhtyä keskushallintoyksikön näkemykseen siitä, että tilanne vankilassa ei vielä tapahtumahetkellä ole ollut edellä kuvatulla tavalla ”tulehtunut”, mutta on mahdollista, että tilanne olisi voinut myöhemmin tulehtua tällaiseksi.

Käsitykseni mukaan kantelijan siirtämisen perusteleminen kyseisellä asialla olisi tilanteessa ollut siten ennenaikaista.

Tutkintavangin siirtämisen edellytyksenä on perustellun syyn lisäksi se, että voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin. Käsitykseni mukaan vankilan olosuhteisiin sopeutumisen todennäköisyyden kannalta on merkitystä sillä, tapahtuuko siirto vastoin tutkintavangin tahtoa vai ymmärtääkö ja hyväksyykö hän siirron perusteet. Tapauksessa kantelija ei ole selvästikään hyväksynyt siirron perusteita.

Ottaen huomioon edellä todettu sekä aiemmin asiasta kohdassa 3.1.3 toteamani, käsitykseni mukaan kantelijan Riihimäen vankilaan siirtämiselle esitettyjä perusteita ja syitä ei voida pitää erityisen vakuuttavina. Pidänkin epäselvänä ja tulkinnanvaraisena sitä, onko tapauksessa esitetty sellaista perusteltua syytä, jolla kantelijan Riihimäen vankilaan siirron edellytykset olisivat täyttyneet, mikäli siirtäminen olisi perustunut TVL:n 3 luvun 6 §:n 1 momentin säännökseen.

- - -

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1.3 esittämäni käsityksen menettelyn virheellisyydestä kantelijan matkaselliosastolle sijoittamisessa Jokelan vankilan tietoon ja huomioitavaksi. Samalla kiinnitän vankilan huomiota kohdissa 3.1.3 ja 3.2.3 esittämiini muihin huomioihin vankilan toiminnassa tapauksen yhteydessä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Jokelan vankilan johtajalle.

Saatan edellä kohdassa 3.2.3 esittämäni käsityksen tutkintavankien toiseen vankilaan siirtämisen edellytyksistä Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen tietoon ja huomioitavaksi. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni arviointikeskuksen johtajalle.

Lähetän tämän päätöksen tiedoksi myös Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukselle, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukselle ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.